



Kungsbacka  
2011-06-29

## Riktlinje gällande egenvård

### Styrdokument

Bedömning av om en hälso- och sjukvårdsåtgärd kan utföras som egenvård SOSFS 2009:6  
Patientsäkerhetslagen 2010:659  
Ledningssystem för kvalitet och patientsäkerhet i Hälso- och sjukvården SOSFS 2005:12  
Ledningssystem för kvalitet i verksamhet enligt SoL, LVU, LVM, LSS SOSFS 2006:11  
Hälso- och sjukvårdslagen 1982:763  
Socialtjänstlagen 2001:453  
Lagen om stöd och service för funktionshindrade 1993:387  
Samverkan vid in- och utskrivning av patienter i slutenvård SOSFS 2005:27  
Läkemedelshantering i Hälso- och sjukvård SOSFS 2000:1  
Samarbetsavtal avseende hälso- och sjukvårdsansvar mellan Landstinget Halland och kommunerna i Halland

### Inledning

Socialstyrelsen har givit ut en föreskrift för att öka patientsäkerheten i samband bedömning av åtgärder som kan utföras som egenvård. Föreskriften innebär att Socialstyrelsen tydliggör vad som gäller vid dessa bedömningar och ställer krav på att Hälso- och sjukvården utgår från vad som är patientsäkert i varje enskilt fall.

### Definition av egenvård

Med egenvård menas en hälso- och sjukvårdsåtgärd som legitimerad yrkesutövare inom hälso- och sjukvården bedömt att en person själv kan utföra. Den egenvård som brukaren utför själv eller med hjälp av någon annan räknas inte som hälso- och sjukvård. Däremot är den legitimerade personalens bedömning, planering och uppföljning att betrakta som hälso- och sjukvård.

### Ansvar

#### Enhetschef för hälso- och sjukvårdspersonal

- Att den legitimerade personalen har tillräcklig kompetens för att bedöma, planera, följa upp och dokumentera egenvård.

#### Legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal

- Att bedöma om en hälso- och sjukvårdsuppgift är att betrakta som egenvård inom sitt ansvarsområde, se rutin.
- Att det i bedömningen ska ingå en analys av, om utförandet av egenvården kan innebära att brukaren utsätts för risk att skadas, se rutin.
- Att planera egenvårdsåtgärderna tillsammans med utförarna.

- Att dokumentera bedömningen och planeringen i journalen enligt gällande rutiner.
- Att informera och instruerar om egenvårdsåtgärderna till brukaren och ev. andra utförare.
- Att överlämna kopia på planeringen och beslutet av egenvården till brukaren och eventuellt biståndshandläggaren (mall).
- Att följa upp egenvårdsbesluten regelbundet dock minst en gång per år.

#### **Chef för handläggare**

- Att handläggarna har kunskap om i vilka situationer kontakt ska tas med legitimerad personal för att få en bedömning om en åtgärd ska betraktas som egenvård eller hälso- och sjukvård.

#### **Biståndshandläggare/handläggare**

- Att mottaga ansökan om handräckning av egenvård från brukare.
- Att samråda med ansvarig legitimerad personal gällande egenvårdsbeslutet.
- Att dokumenterar enligt gällande rutin.

#### **Enhetschef för omsorgspersonal/personliga assistenter**

- Att personalen har tid och kompetens för att utföra handräckning vid egenvårdsbeslut.

#### **Omsorgspersonal/personliga assistenter**

- Att utföra handräckning vid egenvård efter instruktion från legitimerad personal.
- Att kontakta legitimerad personal vid förändringar som påverkar egenvårdsbeslutet.

#### **MAS/MAR**

- Att granska att riktlinjen följs i verksamheten.
- Att utifrån granskningsresultat ange vilka förbättringar verksamheten behöver genomföra.

## **Bedömning**

### **Individuella bedömningar**

Vilka åtgärder som utgör egenvård kan inte anges generellt utan är beroende på omständigheterna i varje enskilt fall. Bedömningen görs i samråd med brukaren och utifrån dennes fysiska hälsa (funktionsförmåga), psykiska hälsa (minne, koncentration, förståelse) samt med hänsyn till livssituationen i övrigt (fysisk miljö, sociala förhållanden).

Detta innebär att resultatet av bedömningen beror på om brukaren har förutsättningar att själv klara av att utföra egenvården på ett säkert sätt eller instruera någon att hjälpa till.

Den legitimerade personalen ska inom sitt egna ansvarsområde bedöma egenvården utifrån individens unika behov.

### **Riskanalys**

I egenvårdsbedömningen ska ingå en analys av, om utförandet av egenvården kan innebära att brukaren utsätts för risk att skadas. Framkommer det i analysen att det kan finnas risk för skada får inte hälso- och sjukvårdsåtgärden bedömas som egenvård.

## **Samråd**

### **Individnivå**

När en egenvårdsbedömning är genomförd ska brukaren/närstående få de instruktioner som behövs för att åtgärden ska utföras på ett säkert sätt. Instruktionerna ges av den legitimerade personal som fattat ett egenvårdsbeslut.

### **Internt**

Brukaren kan ev. behöva handräckning av personal för att utföra egenvården. Detta ansöker brukaren själv om hos biståndshandläggare/handläggare. Handläggaren behöver då en kopia på egenvårdsbeslutet från legitimerad personal för att kunna handlägga ansökan.

### **Externt**

Den legitimerade personalen inom kommunen ska även samarbeta med landstinget om planering, uppföljning av egenvård. Samarbetet ska även omfatta rapportering av en brukares förändrade hälsotillstånd som kan påverka ett egenvårdsbeslut som är utfärdade av personal inom landstinget.

## **Läkemedel**

Vad gäller läkemedel är det bara i de fall när brukaren själv kan ansvara för sina läkemedel som det kan bli fråga om egenvård. Om åtgärden är bedömd som egenvård men brukaren är i behov av handräckning kan det göras en ansökan om detta till kommunens biståndsenhet. I övrigt ska Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2000:1) om läkemedelshantering inom hälso- och sjukvårdens tillämpas.

## **Uppföljning**

Den kommunala hälso- och sjukvårdspersonalen ska regelbundet följa upp och ompröva egenvårdsbeslut hos de brukare som de ansvarar för, dock minst en gång per år. Uppföljningen ska dokumenteras i journalen.

Kicki Färnlöf  
MAS

Eva Franzén  
MAS

Ulrika Ström  
MAR